

őszi hajnal lopózik be a szobánkba. A felkelés, az eső, az iskola gondolata vesztesként hat rám. Ez a hirtelen fölriadás az álmomból, ez a szégyen, amellyel az álmom kicsúfolt és bosszút állt, még jobban lehangol. Az anyámmal a konyhába megyek, a fazékból kis vizet önt, amellyel a szemem és az orrom dörgölöm. Most már jobban vagyok. Szerencsésen áthidaltam azt a piszkos, langyos folyót, amely az álom és az élet között terül el. A testembe valami állati melegség költözik, és már látom magamat, amint mezítláb szaladok az iskoláig, ahogy bemegyek, és elázva, átfázva a kályha mellé ülök, csendesen, tudva, hogy szánni fognak, a szájalmat a meztelen lábam és átázott rongyaim váltják majd ki. És utána, mikor megszáradok és a helyemen ülök (a lábam nem látszik, a vörösség a kezemről elszökött, mintha fehér kesztyűt húztam volna), újból megkapom az osztályelső glóriáját, és ülni fogok azzal a koronával, büszke tartással, mint a bagoly, meg Rigo asszony olvassa a legjobb dolgozatot (az enyémet) felemelt és éneklő hangon, majd az osztályban csend lesz, míg Rigo asszony nem tér magához az izgalomtól és bejelenti, hogy ezt a feladatot odaadja kinyomtatni a JÓ PÁSZTOR-ban a tanulsága és lelkesedése miatt.

RUDICS Orsolya fordítása

MINT A SZÉL

S A B I N E N E U M A N N

A nagy nyereményjáték kérdéseire egyedül ő tudott válaszolni. Büszkén nézett át a zöld fotelból a kanapéra, majd felállt, és a hálósobából hozott még egy üveg sört, miközben gyorsan szívta föl az orrába a levegőt, mert a tabak csiklandozta, a mentolos tabak a kerek dobozból, amiből én is vettem néha, mire ő nevetett, anyám pedig figyelmeztetett:

– Vigyázat, ez egyenesen az agyba megy.

És ő újból leült a zöld fotelba, karját főnről az ingébe lógatta, nyomogatta és vakarta a mellét, mire a nővérem felnyögött a kanapén, és kiosontunk a konyhába. Pár perc múlva utánunk jött, „hát itt ültök ti” mondta, majd visszament a nappaliba a sörös pohárhoz, ami a lepkés alátétén állt, és a Tethelyhez, Derrickhez, Dalli-Ddallihoz, Horst Tapperthoz és Fritz Wepperthez, Wim Toelkéhez és Hans Rosenthalhoz.

A burgonyát nem volt szabad késsel vágnunk, és a gombócot sem. És az evőeszközt egymás mellé kellett a tányérra tenni. És az utolsó iskolanapon előhúzta hátsó nadrágzsebéből laposra ült tömött pénztárcáját, és pénzt nyomott a kezünkbe. Majd felvette a kalapját, és elment a munkahelyére, s integetve visszafordult. Anyám mosogatott, friss kávéfőzött, én meg elmentem a Butz pékhez és túrós táskát vagy fánkot hoztam.

És este hazajött, leült a zöld fotelba, kezét föltről az ingébe lógatta, mire anyám azt mondta, hogy teljesen ki fogja nyújtani, erre felhúzta és megvakarta a szőrös hasát, mire a nővérem élesen szívta a levegőt a fogai közt. És amikor incselkedve megcsiklandozta a nővérem nyakát, az felkiáltott, és kimentünk a szobából, és az ágyunkon fekve hallottuk, ahogy kinyitotta a hálószoba ajtaját; és a piros műanyag táskával lement a pincébe, és amikor feljött, összekoccantak az üvegek, ő meg csöndesen fújtatott, és anyám a fejéhez kapva kijelentette, hogy egyszer még megőrjíti mindez.

Amikor nagyanyámnál a fekete fejtámaszú kanapén ültem, azt mondta, hogy megmoshatnám apám lábát és megihatnám a vizet, olyan jó ember ő. Ott egy fekete műanyag keretű szemüveget viselt és hosszú szakállat, s egy fekete-fehér Ford Taunust hajtott, felcsukható tetővel.

És ott egy négyszögletes fémkeretes szemüveget hordott, színezett üveggel, ami a napon sötétebb lett, és egy zöld négyajtós Ford Taunust hajtott. Ott bajuszt növesztett, a szakálla le volt borotválva, az inggalérján korpa volt, és ha nevetett, a szája sarkából kivillant egy arany fog, és ha evés közben egy köre harapott, fájdalmas kiáltás tört ki belőle, és a nyelvével tapogatta a fogát. Amikor a zsír az ingére csapódott, felállt az asztaltól, a feje vörös volt, és verejtékcseppek gyöngyöztek a homlokán, és amikor visszajött a fürdőszobából, a hasa közepén egy nagy vízfolt éktelenkedett. Ott egy sötét napellenzőt hajtott a szemüvegére, és felhajtotta a zöld Ford ablakát, és teli torokból énekelte: „Ilyen az élet.” És este a televíziót olyan hangosra csavarta, hogy az anyám megállapította: „Kis idő múlva hallókészülékre lesz szükséged.” És gyorsan elfordította a fejét, ha meg akarta csókolni. És kalapjával a fején kiment a házból, és anyám rámparancsolt, hogy integessenek apámnak, és ő visszafordította fejét az autóból, és integetett. Kétszer naponta: egyszer reggel, és egyszer délután.

És a vállalatban a szekrényhez ment, és a kezembe nyomott egy vonalzót vagy egy ceruzát. És én egy széken ültem és játékbabákkal játszottam, ő keresetülment a szobán, és az ajtó előtt azt mondta nekem, hogy az emberek engedelmeskedni akarnak, és szükségük van valakire, aki megmondja nekik, hogy mit kell csinálniuk.

Ott egy kanapén ült a jó ételtől telve. Haja simán a fejére volt fésülve, s mellette a nővérem ült, az ölében meg én, kerek arccal és nagy szemekkel, és

Ő úgy nevetett, hogy a rosszul nőtt fogak láthatóak voltak. Ott egy kicsi kalapban, népviseletben áll anyám mellett, és én egy rövid vállkendőt viselek, amely csiklandozza a nyakamat, és a lábaink lemaradtak, mert a nővérem készítette a képet. Ott egy sárga szalmakalap van a fején, és barnára sülve nevetett. És ott az Eiffel-torony előtt állt Párizsban, és amikor hazajött, anyámnak egy kendőt hozott, amin ez állt: „Paris, Pigalle, Notre-Dame, Tour d’Eiffel.”

És volt egy kép egy jóvágású férfival, a haját hátrafésülve viselte, egy tincs a homlokába hullott, és ironikusan nevetett a kamerába, és az egyik kezében cigarettát tartott. És a nappali szoba szekrényében találtam egy fekete jegyzetfüzetet e fiatal férfi verseivel.

Az írás ismerős volt, csak puhább, mint ma, és elkezdtem jelek után kutatni, hogy ez a férfi még ma is megvan, de a nővérem lemondóan állapította meg, hogy már nem létezik „a te szép fiatal férfid, el kell felejtened örökre, keress magadnak egy másikat”. „Nem tűnhetett el nyomtalanul – mondtam önmagamnak – megtalálhatjuk valahol”, de a nővérem csak sajnálkozva csóválta a fejét, és azt mondta: „Használd a szemed.”

Hétvégén ebéd után a kanapéra feküdt, újságot vett a kezébe: a Sternt, a Quicket vagy a Neue Revue-t, és addig olvasott, amíg el nem aludt. Majd fejébe nyomta a kalapot és bejelentette, hogy megy a kártyabajnokságra, és a kalapját felemelve üdvözölte a szomszédokat. A parkolókerítést megkerülve a garázshoz ment, és a bal lábával sántított, anyám lemondóan lépett el az ablaktól és megállapította, hogy a kényessége soha nem fog megváltozni, és hogy nem bírja ezt nézni.

Péntek esténként Ruckdäschel és Silberbauer úrral kártyázott, és mielőtt elment, a fürdőszobában borotválkozott, én mellette állva figyeltem, és néha leborotvált egy darabot a hónaljам pihéjéből, és azt mondta, hogy ha az arcomat leborotválom, akkor szakállam nő. Nem autóval ment, mert különben nem bírt volna inni, és későn jött haza, és anyám azt állította, hogy ez az egyetlen élvezetes este a számára.

Apák napján a férfiak és a nők külön sétáltak, és a vendéglőben találkoztak. Disznósültet rendelt, és mindig ő kapta utoljára az ételt. Az arca vörösre vált, és a nővérem a keze rejtekében nevetett. Majd kártyázott, és rossz lapjai voltak, s ökölrel úgy az asztalra csapott, hogy távol kellett tőle ülnöm. Hazafelé anyám vezetett, ő mellette aludt a kalapjával, és amikor beálltunk az autóval a garázsba, felkeltettük.

Egy képen hétévesen állt az anyjával egy nagy hajó előtt, és mindketten gondtalanul nevettek. Egy másik képen a családjával állt egy ház előtt matrózruhában. A harmadik képen az apján egyenruha volt, és a karjai között

egy fiatal nőt tartott, mert a másik meghalt, és az újnak idegen hangzású neve volt, s szép volt.

– Mesélj anyád haláláról – kérem.

– Mit meséljek, alig emlékszem rá – felelte.

– Igaz, hogy öngyilkos lett?

– Nem tudom, ki mesélte ezt neked, én sem tudok semmit a haláláról – állítja.

– Állítólag okos asszony volt – mondja –, de már nem emlékszem. Az ember elfelejti a gyermekkorát.

– Én sok mindenre emlékszem – mondom.

– Igen, te – viszonozza –, de majd meglátod, vannak dolgok, amiket jobb elfelejteni.

Jöttmentként érkezett városunkba. Anyám azt mondta, hogy a romlott aggregényből, az otthon s család nélküli menekültből embert formált. „Miket nem mesélsz – nevet apám –, inkább én szabadítottalak ki a szülői házból, és ezt ne felejtsd el.”

– Mit csinálsz az irodában? – kérdezem.

– Köveket árulok – feleli.

– Szívesen teszed?

– Nem minden okoz örömet az életben – sóhajtott –, mit tudsz te egyáltalán? Nagyon keveset tudsz te még.

– Mi akartál azelőtt lenni? – faggatózom.

– Hogy mi akartam lenni? – kérdez vissza ironikusan – engem nem kérdezett senki. Tizennégy évesen katona voltam.

– És utána? – kérdezem megszeppenve.

– Utána köveket árultam, és ezt csinálom még ma is. És most fejezzük be a beszélgetést, úgy sem jutunk vele semmire.

És most egy fémes kék Renault-ja volt, s szerdánként tekézni mentek, és anyám születésnapjára egy tekés felszerelést ajándékozott neki, ő meg anyámnak egy sporttáskát. És pénztáros lett, hetente kétszer tekéztek és Leiersedernek rákja volt, a parasztasszonynak meg új barátja és Seiwald bátyjának szívinfarktusa volt, Schirner kedves fia végre talált egy lányt, egy szégyellőset, és Kohlemeyerék Petrája egy férfival élt, akár az apja is lehetett volna, és a nővére a postán dolgozott, és a Steiner fia most fejezte az egyetemét, és 4000 márkát keresett.

És vasárnap ebéd után a zöld fotelban keresztretjvényt fejtett, és mindent meg tudott fejteni, és az újságot azon az oldalon hagyta nyitva. És tavasszal az egyesülettel karajvadászatra ment a bayeri erdőbe, és felismerte Cezanne festményét, mire a csapata győzött, és a vendéglőben egy kolbásztállal tüntették

ki, ekkor felállt és felolvasott egy hosszú verset, amit ő írt, és mindenki tapsolt és azt mondta, hogy csodálatos.

Néha még hazajöttem vasárnaponként.

– Igen – mondta – az okos könyvek, amiket olvasol, túl magasak nekem.

És ha egy könyv a nappali asztalán maradt, felvette, belelapozott, majd visszatette az asztalra.

És néha délután sétáltunk Adlersbergbe, és a szántóföldek barnák voltak. És néha mellettem ment és beszélt hozzám, és én vártam a beszéd végét, és amikor végre befejezte, már nem tudtam, hogy miről is volt szó.

És néha még felhívott reggel és megkérdezte, hogy felkeltett-e, majd elmesélte, hogy nyolcvan pontja volt a tekézésben, és hogy anyám elsorvasztotta a visszereit, és hogy a hétvégén Englmárba mennek, és ezenkívül nem történt semmi újdonság. És küldött egy nagy fényképet rózsaszín háttérrel, a karját anyám vállán nyugtatta, és azt írta, hogy ez az élet elmúlik, mint a szél, de még sok minden áll előttünk.

PESEVSZKI Evelyn fordítása

NOVEMBER

ISIDORA SEKULIĆ

Mindenhol csend és téli rettegés. A falusiak még alszanak. Az országúton szél és hideg utazik. A mezőn minden sérült és fájó.

A fű teleszívta magát köddel, lelankadt és megdőlt, és mint az északi moha, megkékült a fagytól és a dértől. Itt-ott néhány szál átfázott mezei virág. A nyár ejtette el, miközben a tél elől menekült, és most fekszik és haldoklik, mint a sebesült, akiről megfeledkeztek és elkerültek.

Az országút szélén meztelen tuskék ölelkeznek. Körös-körül száraz, piszkos és rothadt, már elfelejtett levelek halmjai. Egy tuskére feltűzve forog az utolsó zöld levél. De már őt is szegélyezi a növényi halál arany kerete, és döglötten fekszik rajta egyike azoknak a finom, kerti pókoknak, amelyek a kislányok kibontott hajába hullanak, és a sárga és a piros tulipánok koronáiban alszanak. Az árok mélyén hallgat a pocsolya, és retteg az eljövendő első jeges kéregtől.